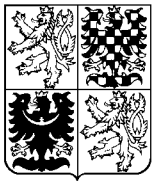
Ročník 2012

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 13 **Rozeslána dne 31. ledna 2012** **Cena Kč 40,–**

OBSAH:

35. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění pozdějších předpisů

36. Nález Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2011 sp. zn. Pl. ÚS 20/09 ve věci návrhu na zrušení § 112 odst. 2 věty první a odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

35

VYHLÁŠKA

ze dne 23. ledna 2012,

kterou se mění vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 19 odst. 1 písm. a) a i) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 306/2000 Sb., zákona č. 146/2002 Sb., zákona č. 316/2004 Sb. a zákona č. 120/2008 Sb.:

Čl. I

Vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhlášky č. 402/2006 Sb., vyhlášky č. 473/2006 Sb. a vyhlášky č. 157/2008 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odstavec 1 včetně poznámek pod čarou č. 1 a 1a zní:

„(1) Tato vyhláška zapracovává příslušné předpisy Evropské unie[1]) a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie[1a]) druhy potravin pro zvláštní výživu, požadavky na zdravotní nezávadnost potravin určených pro zvláštní výživu, jejich složení, označování a podmínky a způsob jejich použití.

[1]) Směrnice Rady 92/52/EHS ze dne 18. června 1992 o počáteční a pokračovací kojenecké výživě určené pro vývoz do třetích zemí.
Směrnice Komise 96/8/ES ze dne 26. února 1996 o potravinách pro nízkoenergetickou výživu ke snižování hmotnosti.
Směrnice Komise 1999/21/ES ze dne 25. března 1999 o dietních potravinách pro zvláštní léčebné účely.
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy.
Směrnice Komise 2006/125/ES ze dne 5. prosince 2006 o obilných a ostatních příkrmech pro kojence a malé děti.
Směrnice Komise 2006/141/ES ze dne 22. prosince 2006 o počáteční a pokračovací kojenecké výživě a o změně směrnice 1999/21/ES.
Směrnice Komise 2007/29/ES ze dne 30. května 2007, kterou se mění směrnice 96/8/ES, pokud jde o označování, reklamu a obchodní úpravu potravin pro nízkoenergetickou výživu ke snižování hmotnosti.
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu.

[1a]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1925/2006 ze dne 20. prosince 2006 o přidávání vitaminů a minerálních látek a některých dalších látek do potravin.
Nařízení Komise (ES) č. 1609/2006 ze dne 27. října 2006, kterým se na období dvou let povoluje uvedení na trh počáteční kojenecké výživy na bázi hydrolyzátů syrovátkových bílkovin získaných z bílkovin kravského mléka.
Nařízení Komise (ES) č. 2073/2005 ze dne 15. listopadu 2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny.
Nařízení Komise (ES) č. 1441/2007 ze dne 5. prosince 2007, kterým se mění nařízení (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny.
Nařízení Komise (ES) č. 41/2009 ze dne 20. ledna 2009 o složení a označování potravin vhodných pro osoby s nesnášenlivostí lepku.
Nařízení Komise (ES) č. 953/2009 ze dne 13. října 2009 o látkách, které mohou být pro zvláštní výživové účely přidávány do potravin pro zvláštní výživu.“.

2. V § 1 odst. 4 větě první, § 5 odst. 6 písm. b), § 6 odst. 5, § 8 odst. 3 písm. b) a v § 9 odst. 2 písm. c) se slova „Evropských společenství“ nahrazují slovy „Evropské unie“.

3. V § 1 odst. 4 se slova „příloze č. 13“ nahrazují slovy „přímo použitelném předpisu Evropské unie o látkách, které mohou být přidávány do potravin pro zvláštní výživu[7])“.

Poznámka pod čarou č. 7 zní:

„[7]) Nařízení Komise (ES) č. 953/2009 ze dne 13. října 2009 o látkách, které mohou být pro zvláštní výživové účely přidávány do potravin pro zvláštní výživu.“.

4. § 2 zní:

„§ 2

Pro účely této vyhlášky se rozlišují následující kategorie potravin pro zvláštní výživu:

a) potraviny pro počáteční a pokračovací kojeneckou výživu a výživu malých dětí,

b) potraviny pro obilnou a ostatní výživu jinou než

obilnou určenou pro výživu kojenců a malých dětí,

c) potraviny pro nízkoenergetickou výživu určené ke snižování tělesné hmotnosti,

d) potraviny pro zvláštní lékařské účely,

e) potraviny bez fenylalaninu,

f) potraviny s nízkým obsahem laktózy nebo bezlaktózové,

g) potraviny určené pro sportovce a pro osoby při zvýšeném tělesném výkonu.“.

5. Poznámka pod čarou č. 3a se zrušuje.

6. V § 11 odst. 3, § 14 odst. 3 a v § 29 se slova „příloha č. 13“ nahrazují slovy „přímo použitelný předpis Evropské unie o látkách, které mohou být přidávány do potravin pro zvláštní výživu[7])“.

7. Části 7, 8 a 10 se včetně nadpisů zrušují.

8. Příloha č. 13 se zrušuje.

Čl. II

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. února 2012.

Ministr:

doc. MUDr. **Heger**, CSc., v. r.

36

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl pod sp. zn. Pl. ÚS 20/09 dne 15. listopadu 2011 v plénu ve složení z předsedy soudu Pavla Rychetského a soudců Stanislava Balíka (soudce zpravodaj), Františka Duchoně, Vlasty Formánkové, Vojena Güttlera, Pavla Holländera, Ivany Janů, Vladimíra Kůrky, Dagmar Lastovecké, Jiřího Muchy, Jana Musila, Jiřího Nykodýma, Miloslava Výborného, Elišky Wagnerové a Michaely Židlické o návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 112 odst. 2 věty první a odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, za účasti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Senátu Parlamentu České republiky jako účastníků řízení,

takto:

Návrh se zamítá.

Odůvodnění

I.
Rekapitulace návrhu

1. Ústavnímu soudu byl dne 7. července 2009 doručen návrh skupiny 45 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „navrhovatel") na zrušení § 112 odst. 2 části věty první ve znění „v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce" zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 530/2005 Sb., a § 112 odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb.

2. Navrhovatel posléze podáním došlým Ústavnímu soudu dne 2. října 2009 návrh upravil tak, že požaduje „zrušení celé věty první v ustanovení § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů", která zní: „Příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.".

3. Pokud jde o návrh na zrušení ustanovení § 112 odst. 2 věty první zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., uváděl navrhovatel nejprve, že při projednávání zákona č. 361/2003 Sb. v Poslanecké sněmovně „se pozměňovacím návrhem do části zákona věnované odměňování příslušníků dostala úprava, jejíž dikce způsobila rozpor části zákona s ústavním pořádkem". Ustanovení § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., podle navrhovatele »vykazuje rozpor se zněním věty prvé odstavce 1 téhož ustanovení, která vyjadřuje obecnou zásadu, že „Příslušník má nárok na služební příjem za výkon služby.". Jedná se o zakotvení možnosti nařídit příslušníkovi službu přesčas v rozsahu 150 hodin, aniž by mu za ni bylo poskytnuto náhradní volno nebo odpovídající odměna. Sama podstata této úpravy, stejně jako způsob jejího zakotvení, vede k důsledkům, jež je možno označit za nespravedlivé. Vytváří nerovné postavení mezi příslušníky, ale i mezi ostatními zaměstnanci, na které se vztahují jiné předpisy upravující nárok na mzdu nebo plat s příplatkem za práci přesčas i v rozsahu 150 hodin (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).«. Navrhovatel poukázal na to, že oproti stavu v roce 2000, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí předloži-

lo zprávu k plnění Evropské sociální charty, nyní po zrušení ustanovení § 10 odst. 2 zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, v tehdejším znění, (dále jen „zákon o platu") nelze dovodit, že příslušníkům je možné příplatek za práci přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce odejmout.

4. Navrhovatel poukazuje na to, že podle napadené právní úpravy je přihlíženo k „případné" službě přesčas a že oproti předchozí právní úpravě není omezení příplatku za práci přesčas uvedeno do souvislosti s odkazem na hodnostní příplatek. Dovozuje, že způsob odměňování daný napadeným ustanovením odporuje právu na spravedlivou odměnu za práci, které zakotvuje čl. 28 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina"), neboť výše služebního příjmu je stanovena shodně tomu příslušníkovi, který 150 hodin služby přesčas v kalendářním roce vykoná, stejně jako tomu, kdo tuto službu nekoná vůbec. Navrhovatel má za to, že napadené ustanovení je v rozporu i s čl. 3 Listiny a dovolává se přitom nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2007/08 (sic! správně: usnesení ze dne 3. 2. 2009; dostupné na http://nalus.usoud.cz). Navrhovatel v souladu s ním uvádí, že samotný výsluhový příspěvek a odchodné však nelze v obecné rovině považovat za odměnu za práci, jedná se pouze o užití „kompenzace" výrazně oslabeného postavení zaměstnance ve služebním poměru oproti postavení zaměstnance v pracovním poměru upravovaném zákoníkem práce. Dovozuje, že 150 hodin služby práce přesčas se rovná rozsahu téměř celého fondu základní služby na jeden kalendářní měsíc, a poukazuje na to, že zatímco služba přesčas je zavedena bez nároku na kompenzaci, za služební pohotovost je vždy poskytnuta odměna. Navrhovatel konečně uvedl, že „konstatuje-li se, že služební příjem je stanoven s přihlédnutím k případné službě přesčas, mělo by také být stanoveno, jakým způsobem je služba přesčas zohledněna, respektive jaká složka služebního příjmu je k takové kompenzaci určena. Tak tomu ovšem není i oproti původní úpravě (viz výše § 10 zákona o platu).".

5. V doplňujícím návrhu změnil navrhovatel petit na žádost o zrušení celé první věty v ustanovení § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., poukazuje na to, že v případě zrušení toliko limitu 150 hodin v roce bez příplatku za práci přesčas by nic nebránilo v tom, aby „mohlo být stanoveno dokonce více hodin práce přesčas zdarma nad dosavadní limit.".

6. Návrh na zrušení ustanovení § 112 odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb. odůvodňuje navrhovatel rozporem s čl. 2 Evropské sociální charty. Poukazuje i na rozpor s předchozí právní úpravou a polemizuje s názorem, že „náhrada za výkon služby ve svátek či nezapočítání svátku do fondu pracovní doby (tudíž se musí 7,5 hodiny připadající na svátek odpracovat v jiný den, pokud příslušník ve svátek nepracoval) u příslušníků, kteří mají nerovnoměrně rozvrženou dobu služby, je již nahrazena v 10% navýšení základního tarifu". Upozorňuje na to, že těm příslušníkům bezpečnostních sborů, jimž připadne den služby na svátek, neplyne z takto vykázané služby žádný příplatek či náhradní volno za práci ve svátek, a namítá, že desetiprocentní navýšení základního tarifu ve smyslu § 114 zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., není adekvátní náhradou s ohledem na dvanáct svátků, za něž by mělo být poskytováno placené volno. Navrhovatel namítá, že nebyl řešen nesoulad Evropské sociální charty jakožto mezinárodní smlouvy publikované pod č. 14/2000 Sb. m. s. s napadeným zákonem ve smyslu čl. 10 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava"), a uvádí, že příslušníci bezpečnostních sborů České republiky pociťují uvedenou skutečnost za diskriminující, jelikož nevytváří mezi všemi příslušníky spravedlivé pracovní podmínky. Navrhovatel poukazuje i na rozdílnost právní úpravy pro příslušníky bezpečnostních sborů České republiky a pro zaměstnance pracující v nepřetržitém pracovním režimu s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou. Navrhovatel tvrdí, že uvedený rozdíl nelze odůvodnit žádnou věcnou povahou práce či jinými důvody, odvolávaje se na čl. 2 Evropské sociální charty, čl. 28, čl. 41 odst. 1, čl. 4 odst. 3 a čl. 3 odst. 1 Listiny. Poukazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 37/93 ze dne 22. 3. 1994 (N 9/1 SbNU 61; 86/1994 Sb.) s odvoláním na nález Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky sp. zn. Pl. ÚS 22/92 ze dne 8. 10. 1992 (nález č. 11 Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR, Praha: Linde Praha, a. s., 2011, str. 49), a dodává, že v dané věci nemůže být prokázáno, že poskytnutí méně výhod příslušníkům bezpečnostních složek než jiné skupině je činěno ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho. Navrhovatel konečně uvádí, že „diskriminace, tak jak je služebním zákonem v tomto případě nastolena, posiluje sociální a ekonomické nerovnosti, narušuje soudržnost mezi příslušníky. Diskriminace při práci je porušením lidského práva, jehož důsledkem je plýtvání lidským talentem se škodlivými dů-

sledky na produktivitu a ekonomický růst. Diskriminace plodí sociální a ekonomickou nerovnost, která podkopává sociální soudržnost a solidaritu a působí jako brzda při snaze snížit míru chudoby.".

II.

Průběh řízení a rekapitulace vyjádření účastníků řízení

7. V souladu s § 69 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu") vyzval Ústavní soud Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna") a Senát Parlamentu České republiky (dále jen „Senát"), aby se k návrhu vyjádřily.

8. Poslanecká sněmovna prostřednictvím předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslavy Němcové sdělila, že vláda předložila Poslanecké sněmovně návrh zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů dne 18. března 2003 a návrh byl rozeslán poslancům jako tisk 256/0 dne 20. března 2003. V důvodové zprávě vláda výslovně uvedla, že předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem a právním řádem České republiky a není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Návrh zákona byl předložen výboru pro evropskou integraci k předběžné konzultaci. Prvé čtení návrhu zákona proběhlo dne 16. dubna 2003 na 14. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl přikázán k projednání výboru pro evropskou integraci a výboru pro obranu a bezpečnost. Výbor pro evropskou integraci projednal návrh zákona a vydal dne 18. června 2003 usnesení doporučující návrh zákona schválit, doručené poslancům jako tisk 256/1. Výbor pro obranu a bezpečnost projednal návrh zákona a vydal dne 11. června 2003 usnesení doručené poslancům jako tisk 256/2 s pozměňovacími návrhy, které se ale netýkaly napadených ustanovení. Na 18. schůzi Poslanecké sněmovny ve dnech 24. a 25. června 2003 se uskutečnilo druhé čtení. Návrh zákona prošel obecnou a podrobnou rozpravou, podané pozměňovací návrhy byly zpracovány jako tisk 256/3. Do pozměňovacích návrhů byl zahrnut i pozměňovací návrh k § 112 odst. 2 návrhu zákona, který podal poslanec Petr Ibl. Třetí čtení proběhlo dne 2. července 2003 na 18. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl schválen ve znění schválených pozměňovacích návrhů. Poslanecká sněmovna přijala i navrhovaný pozměňovací návrh k § 112 odst. 2 předmětného zákona. Ve hlasování č. 260 bylo pro tento návrh z přítomných 178 poslanců 130 a 7 poslanců bylo proti tomuto pozměňovacímu návrhu. Návrh zákona byl postoupen dne 17. července 2003 Senátu. Senát na své 10. schůzi dne 10. září 2003 návrh zákona vrátil Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, které se však netýkaly napadených ustanovení (usnesení č. 197). O návrhu zákona vráceném Senátem bylo hlasováno dne 23. září 2003 na 20. schůzi Poslanecké sněmovny. Poslanecká sněmovna setrvala na původním návrhu zákona, v hlasování č. 21 bylo pro návrh z přítomných 183 poslanců 108 a 41 proti návrhu. Prezident republiky zákon podepsal dne 13. října 2003 a zákon byl vyhlášen dne 31. října 2003 ve Sbírce zákonů v částce 121 pod číslem 361/2003 Sb.

9. Poslanecká sněmovna dále uvedla, že novelu napadeného ustanovení § 112 odst. 2 obsahoval dále tisk č. 1002 – vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 362/2003 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V důvodové zprávě vláda výslovně uvedla, že předložená novela zákona je v souladu s právním řádem České republiky, jejím ústavním pořádkem, jakož i mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Vláda dále uvedla, že novela zákona je také plně slučitelná s právem Evropských společenství. Vláda předložila Poslanecké sněmovně návrh zákona dne 1. června 2005. Návrh zákona byl rozeslán poslancům jako tisk 1002/0 dne 1. června 2005. Prvé čtení proběhlo dne 1. července 2005 na 45. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl přikázán k projednání výboru pro obranu a bezpečnost, který projednal návrh zákona a vydal dne 21. září 2005 usnesení doručené poslancům jako tisk 1002/1 s pozměňovací návrhy, které se však netýkaly napadeného ustanovení. Na 48. schůzi Poslanecké sněmovny se uskutečnilo dne 13. října 2005 druhé čtení, návrh zákona prošel obecnou a podrobnou rozpravou, podané pozměňovací návrhy (netýkaly se napadených ustanovení) byly zpra-

covány jako tisk 1002/3. Třetí čtení proběhlo dne 26. října 2005 na 48. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl schválen ve znění pozměňovacích návrhů Poslaneckou sněmovnou, v hlasování č. 498 bylo pro návrh z přítomných 177 poslanců 128 a 5 proti návrhu. Poslanecká sněmovna postoupila návrh novely zákona Senátu dne 3. listopadu 2005 jako tisk 169/0. Senát návrh projednal na své 8. schůzi dne 30. listopadu 2005 a vydal usnesení č. 251, kde Senát vyjadřuje vůli návrhem zákona se nezabývat. Předmětný zákon byl doručen prezidentovi republiky k podepsání dne 2. prosince 2005, prezident republiky zákon podepsal dne 13. prosince 2005. Zákon byl vyhlášen dne 29. prosince 2005 ve Sbírce zákonů v částce 180 pod číslem 530/2005 Sb. Zákony obsahující napadená ustanovení byly publikovány ve Sbírce zákonů pod čísly 361/2003 Sb. a 530/2005 Sb. Oba zákony byly schváleny potřebnou většinou poslanců Poslanecké sněmovny, byly podepsány příslušnými ústavními činiteli a byly řádně vyhlášeny. Za tohoto stavu věci nelze dle Poslanecké sněmovny než vyjádřit stanovisko, že zákonodárný sbor jednal v přesvědčení, že přijaté zákony jsou v souladu s Ústavou a s naším právním řádem. Je na Ústavním soudu, aby v souvislosti s podaným návrhem skupiny poslanců posoudil ústavnost napadených ustanovení a vydal příslušné stanovisko.

10. Senát prostřednictvím svého předsedy MUDr. Přemysla Sobotky sdělil, že návrh zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů postoupila Poslanecká sněmovna Senátu dne 13. srpna 2003. Senát postoupený návrh zákona (senátní tisk č. 135) předepsaným způsobem projednal. Senátní výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost, jemuž byl návrh zákona přikázán jako garančnímu, doporučil Senátu vrácení této novely Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy. Výbor v nich zpochybnil jeden z důvodů propuštění příslušníka a dále požadoval několik zásahů k restrikci vysokých výsluhových nároků po skončení služebního poměru příslušníka. Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu, kterému byl dále návrh přikázán, se s garančním výborem shodl na vrácení zákona z důvodů obdobných. Senát na své 10. schůzi 4. funkčního období dne 10. září 2003 vyhověl doporučením výborů a rozhodl svým usnesením č. 197 ze dne 10. září 2003 vrátit zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy. Usnesení bylo přijato v hlasování č. 27 výraznou většinou, kdy ze 73 přítomných senátorů hlasovalo pro návrh 51 senátorů, proti bylo 5 a 17 senátorů se hlasování zdrželo. Z uvedeného vyplývá, že Senát byl usnášeníschopný a jeho usnesení bylo přijato potřebným počtem hlasů. Senát se o návrhu zákona usnesl v Ústavou stanovené lhůtě. Přijaté pozměňovací návrhy Senátu se nedotýkaly předmětného návrhu na zrušení ustanovení § 112 odst. 2 a 4 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (tj. služebního příjmu za přesčasy a za službu o svátcích), avšak v samotné rozpravě Senátu bylo uvedené téma přesčasů přece jen otevřeno a v podrobné rozpravě byl podán i pozměňovací návrh v tomto věcném směru. V rozpravě bylo vysloveno, že limit 300 hodin přesčasů pro příslušníky ve směnném provozu je ve srovnání s ostatními příslušníky diskriminační, a byl předložen pozměňovací návrh, kterým měl být limit pro všechny sjednocen na 150 hodin s výjimkou výkonu služby, k němuž je příslušník povolán ze služební pohotovosti, která je konkrétně placena. V rozpravě byl zároveň vyjádřen názor, že dvojnásobná „zátěž" přesčasovými hodinami bez příplatku, zaváděná pro směnné příslušníky, není obvyklá v Evropě ani v USA a není srovnatelná ani s poměry vojáků z povolání. Zástupce vlády odmítl daný návrh na změnu s tím, že při úpravě předkládaného řešení v Poslanecké sněmovně bylo za všeobecné podpory sledováno udržení rovnováhy mezi značně navýšeným základním tarifem (služebním příjmem) pro odpovídající kategorie (typy služby) příslušníků a mezi jejich povinností odsloužit bez konkrétní odměny určitý počet přesčasových hodin. Zástupce vlády (předkladatel) i v obecné rovině obhajoval koncept, ve kterém ten, kdo chce sloužit v bezpečnostním sboru, získá velmi solidní ohodnocení, ale zároveň vkládá (obětuje) nemálo ze svých práv a ze svého soukromého života. Výše zmíněný pozměňovací návrh byl poté zamítnut (při kvoru 38 bylo pro pozměňovací návrh pouze 28 hlasů). Druhé návrhem napadené ustanovení § 112 odst. 4 zůstalo při projednávání bez bližšího zájmu. Senát většinově důvěřoval tomu, že nastavení průměrné platové úrovně příslušníků bezpečnostních sborů na jednonásobek průměrné platové úrovně v nepodnikatelské sféře a řada dalších výhod pro příslušníky bezpečnostních sborů vytváří nadstandardní odměňování, které kompenzuje i řadu tvrdých požadavků a odříkání uvalených zákonem na příslušníky. Tento systém byl rovněž vládou prezentován jako administrativně velmi jednoduchý a pružný. Zákon byl celkově představen jako revoluce v personální stabilizaci a výkonnosti bezpečnostních sborů, zejména pak Policie České republiky.

11. Novela zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (zákon č. 530/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 362/2003 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů) korigovala předmětné ustanovení § 112 odst. 2. Novela byla Poslaneckou sněmovnou postoupena Senátu dne 3. listopadu 2005. Senát postoupený návrh zákona (senátní tisk č. 169) předepsaným způsobem projednal. Garanční výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost doporučil Senátu návrhem zákona se nezabývat. Senát na své 8. schůzi 5. funkčního období dne 30. listopadu 2005 tomuto doporučení svého výboru vyhověl a rozhodl usnesením č. 251 ze dne 30. listopadu 2005 návrhem zákona se nezabývat. Usnesení bylo přijato v hlasování č. 25 nejtěsnějším možným výsledkem, kdy z 66 přítomných senátorů hlasovalo pro návrh 34 senátorů, proti byli 2 a 30 senátorů se hlasování zdrželo. Z uvedeného vyplývá, že Senát byl usnášeníschopný a jeho usnesení bylo přijato potřebným počtem hlasů. Senát se o návrhu zákona usnesl v Ústavou stanovené lhůtě. V úvodním vystoupení prezentoval zástupce předkladatele novely zákona o služebním poměru její jediný cíl – snížit náklady na odměňování příslušníků bezpečnostních sborů, a to ještě předtím, než se nová, nepřiměřeně „štědrá" a rozpočtově prekérní platová úprava stane v rámci zákona o služebních poměrech příslušníků bezpečnostních sborů účinnou, tj. časově velmi naléhavě. S celkovým snižováním služebních příjmů se v logice navrhovatele částečně změnila rovněž úprava přesčasové služby. Příslušníkům lze nyní bez rozdílu jejich zařazení nařídit 150 hodin přesčasů v kalendářním roce (viz § 54 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb.) a ke stejnému případnému rozsahu přesčasových hodin se má přihlédnout při stanovení služebního příjmu příslušníka (dané přesčasy tedy i nadále nejsou honorovány na základě konkrétní kvantifikace; viz § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb.) Druhé návrhem napadené ustanovení § 112 odst. 4 nebylo novelou zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů dotčeno. Senát uvedl, že projednal výše zmiňovaný zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a novelu zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v jejichž rámci se stalo platným rovněž znění návrhem napadených ustanovení § 112 odst. 2 a 4, v přesvědčení, že tak činí v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně stanoveným způsobem. Senát uzavřel, že je na Ústavním soudu, aby posoudil ústavnost návrhem napadeného ustanovení a rozhodl.

III.
Proces přijímání napadeného zákona a jeho novel

12. Ústavní soud ověřil, že
– napadené znění ustanovení § 112 odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb. bylo do textu zařazeno na základě pozměňovacího návrhu poslance Petra Ibla a že při hlasování č. 258 na 18. schůzi Poslanecké sněmovny konané dne 2. července 2003 pro tento návrh ze skupiny navrhovatele hlasovali tito tehdejší poslanci: Vlastimil Aubrecht, Milan Bičík, Robin Böhnisch, Petr Braný, Jiří Dolejš, Jiřina Fialová, Pavel Hojda, Pavel Kováčik, Stanislav Křeček, Zdeněk Maršíček, Ladislav Mlčák, Petr Rafaj, Antonín Seďa, Zdeněk Škromach, Karel Šplíchal, Václav Votava a Petr Zgarba, že

– při 21. hlasování na 20. schůzi Poslanecké sněmovny konané dne 23. září 2003 pro napadený zákon hlasovali ze skupiny navrhovatele tito tehdejší poslanci: Vlastimil Aubrecht, Milan Bičík, Robin Böhnisch, Petr Braný, Jiřina Fialová, Pavel Hojda, Zdeněk Jičínský, Kateřina Konečná, Pavel Kováčik, Stanislav Křeček, Ivana Levá, Zdeněk Maršíček, Ladislav Mlčák, Petr Rafaj, Antonín Seďa, Zdeněk Škromach, Karel Šplíchal, Václav Votava, Petr Zgarba. Zdržel se Jiří Dolejš, a že

– při 498. hlasování na 48. schůzi Poslanecké sněmovny konané dne 26. října 2005 pro novelizované znění napadeného zákona, včetně novelizace napadeného ustanovení § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., hlasovali ze skupiny navrhovatele tito tehdejší poslanci: Vlastimil Aubrecht, Robin Böhnisch, Václav Grüner, Zdeněk Jičínský, Antonín Kratochvíle, Stanislav Křeček, Břetislav Petr, Petr Rafaj, Antonín Seďa, Zdeněk Škromach, Václav Votava. Hlasování se při témže hlasování ze skupiny navrhovatele zdrželi tito tehdejší poslanci: Milan Bičík, Petr Braný, Jiří Dolejš, Ladislav Ml-

čák, Jiřina Fialová, Pavel Hojda, Kateřina Konečná, Pavel Kováčik a Zdeněk Maršíček. Proti hlasovala ze skupiny navrhovatele Ivana Levá. Nepřihlášeni k hlasování byli Karel Šplíchal a Petr Zgarba.

13. Ústavní soud dále z těsnopisecké zprávy z prvého dne 8. schůze Senátu probíhající 30. listopadu 2005 zjistil, že zástupce skupiny navrhovatele František Bublan jako tehdejší ministr vlády České republiky mimo jiné uvedl: „Samotný návrh novely jistě skýtá prostor pro další diskusi a uplatnění i vašich návrhů na změnu jeho textu. Já bych se za jiné situace této diskusi příliš nebránil, protože vím, že je to oblast, která je pro nás všechny důležitá, nicméně pro tu časovou tíseň, o které jsem mluvil na začátku, nemohu přehlížet. Proto vás žádám, abyste případné náměty na změnu právní úpravy služebního poměru uplatnili při projednávání další novely, kterou očekávám v příštím roce, a ta bude zase znovu předložena do Poslanecké sněmovny ... S ohledem na to, co jsem uvedl, vás žádám o odsouhlasení návrhu novely formou, která nebude spojena s nutností vrátit tento text zpět Poslanecké sněmovně.“.

14. Ústavní soud ze sněmovních tisků č. 675/0-3 a těsnopisných zpráv o níže uvedených schůzích Poslanecké sněmovny a jejích výborů zjistil, že skupina poslanců zastoupených Františkem Bublanem předložila dne 3. prosince 2008 návrh zákona, který měl být přijat jako novela zákona č. 361/2003 Sb., v tehdy platném znění. Návrh zákona byl rozeslán poslancům jako tisk 675/0 dne 4. prosince 2008. Návrh byl pak zaslán vládě k vyjádření stanoviska 5. prosince 2008. Přepracovaná verze návrhu byla doručena 15. prosince 2008 poslancům jako sněmovní tisk č. 675/1. Tento návrh byl zaslán vládě k vyjádření stanoviska 17. prosince 2008. Vláda zaslala stanovisko 13. ledna 2009. Nesouhlasné stanovisko vlády bylo rozesláno poslancům 14. ledna 2009 jako tisk 675/2. Organizační výbor projednání návrhu zákona doporučil 15. ledna 2009 (usnesení č. 333). Určil zpravodaje Mgr. Zdenka Boháče a navrhl návrh přikázat k projednání výboru pro bezpečnost. První čtení proběhlo 2. října 2009 na 62. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl přikázán k projednání výborům (usnesení č. 1441). Výbor pro bezpečnost projednal návrh zákona a vydal 2. prosince 2009 usnesení doručené poslancům jako tisk 675/3. K přijetí zákona nedošlo, legislativní proces neskončil do konce 5. volebního období Poslanecké sněmovny. Návrh zákona se týkal mj. i ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé napadeného zákona, jehož novelizované znění mělo znít: „Příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce při vyhlášení krizového stavu podle zvláštního právního předpisu.“. Ustanovení § 112 odst. 4 napadeného zákona se návrh zákona nedotýkal. Ke skupině poslanců, kteří předložili dne 3. prosince 2008 tento návrh zákona, patřili ze skupiny navrhovatele v této věci tito poslanci: Vlastimil Aubrecht, Jan Babor, Robin Böhnisch, Zuzana Brzobohatá, František Bublan, Josef Čerňanský, Kosta Dimitrov, Václav Grüner, Zdeněk Jičínský, Gabriela Kalábková, Václav Klučka, Karel Kratochvíle, Jan Látka, Vladimíra Lesenská, Zdeněk Maršíček, Marcela Merinová, Břetislav Petr, Jiří Petrů, Petr Ploc, Petr Rafaj, Antonín Seďa, Miloslav Soušek, Petr Sunkovský, Zdeněk Škromach, Václav Šlajs, Karel Šplíchal, Jeroným Tejc, Václav Votava, Cyril Zapletal.

15. Ústavnímu soudu je známo, že za poslance Poslanecké sněmovny byli pro její stávající volební období ze skupiny navrhovatele zvoleni: Vojtěch Adam, Jan Babor, Robin Böhnisch, Petr Braný, František Bublan, Jiří Dolejš, Milada Halíková, Pavel Hojda, Václav Klučka, Kateřina Konečná, Pavel Kováčik, Stanislav Křeček, Jan Látka, Vladimíra Lesenská, Ivana Levá, Jiří Petrů, Petr Ploc, Antonín Seďa, Ladislav Šincl, Zdeněk Škromach (poslancem byl do 23. 10. 2010), Jeroným Tejc, Václav Votava a Cyril Zapletal.

16. Ústavní soud si ověřil, že ve stávajícím volebním období Poslanecké sněmovny nebyl předložen návrh zákona, který by předpokládal novelizaci zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

IV.
Aktivní legitimace skupiny navrhovatelů

17. Návrh podala skupina 45 poslanců Poslanecké sněmovny, čímž se formálně jeví jako splněná náležitost příslušného počtu navrhujících poslanců podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy a § 64 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu.

18. Ústavní soud konstatuje, že v této věci návrh podává aktivně legitimovaný navrhovatel, byť nepřehlédl, že skupina navrhovatele je zčásti složena z poslanců, kteří pro přijetí napadené právní úpravy v Poslanecké sněmovně hlasovali.

V.
Právní hodnocení Ústavního soudu

19. Návrh na zrušení ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 530/2005 Sb., které zní: „Příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.", není důvodný.

20. Ústavní soud, znaje historii přijetí zákona č. 361/2003 Sb., jeho novely provedené zákonem č. 530/2005 Sb. a pokusu o další novelu v letech 2008–2009, se zabýval předně tím, zda návrh přináší oproti stavu v letech 2003 a 2005, kdy část poslanců ze skupiny navrhovatele pro zákon č. 361/2003 Sb. a jeho novelu hlasovala a prosazovala jej, nějaká významná a tehdy neznámá argumentační *nova* či reaguje na nějakou významnou změnu v ústavním systému, mezinárodních závazcích či právním řadu České republiky. Již *prima vista* je zřejmé, že tomu tak není. Navrhovatel odkazuje na Evropskou sociální chartu (č. 14/2000 Sb. m. s.), platnou a účinnou již v roce 2003, provádí srovnání s postavením zaměstnance podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, které se, pokud jde o postavení zaměstnance v dané oblasti od roku 2003, věcně zásadně nezměnilo, a argumentuje nerovností, bez úvah, o které by stěží bývalo možné měnit právě ustanovení napadeného § 112 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb. novelou v roce 2005. I tato zjištěná skutečnost do jisté míry budí zdání účelovosti argumentace návrhu, který ani nepřináší žádné vysvětlení změny názoru části ze skupiny poslanců navrhovatele.

21. Ústavní soud pak, jsa vázán petitem návrhu, nikoliv však in extenso jeho odůvodněním, zaměřil se na problematiku odměňování příslušníků bezpečnostních sborů ze zorného úhlu své dosavadní judikatury.

22. V nálezu ze dne 28. června 2011 sp. zn. Pl. ÚS 17/10 (232/2011 Sb.) Ústavní soud zrekapituloval, že „jedním z esenciálních znaků demokratického právního státu je princip přiměřenosti, který zejména předpokládá, že opatření omezující základní práva či svobody nesmějí svými negativními důsledky přesáhnout klady, které představuje veřejný zájem na těchto opatřeních. K omezení základních práv či svobod sice může zcela výjimečně dojít i v případě jejich kolize s některým z veřejných statků (veřejný zájem); podstatná je však v této souvislosti maxima, podle které základní právo či svobodu lze omezit pouze v případě mimořádně silného a řádně odůvodněného veřejného zájmu, při pečlivém šetření podstaty a smyslu omezovaného základního práva. První podmínkou je tedy vzájemné poměřování v kolizi stojícího základního práva a veřejného zájmu (tzv. nepravý konflikt, na rozdíl od střetu dvou základních práv), druhou je požadavek šetření podstaty a smyslu omezovaného základního práva, resp. svobody (čl. 4 odst. 4 Listiny). Vzájemné poměřování kolidujících základních práv pak jako obvykle spočívá zejména v následujících kritériích: prvním je kritérium vhodnosti, hledající odpověď na otázku, zda institut omezující určité základní právo umožňuje dosáhnout sledovaného cíle, následuje kritérium potřebnosti, spočívající v porovnání legislativního prostředku omezujícího základní právo, resp. svobodu s jinými opatřeními umožňujícími dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícími se základních práv a svobod, a pokračuje kritérium porovnávání dotčených, v kolizi stojících základních práv [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 40/02 ze dne 11. 6. 2003 (N 88/30 SbNU 327; 199/2003 Sb.)].

(49) Při úvaze o použitelnosti principu přiměřenosti (proporcionality) však nelze nevidět, že v praxi Ústavního soudu nemusí být vždy tento princip hlavním kritériem úvahy o ústavnosti toho kterého zákonného ustanovení. To proto, že princip proporcionality se uplatňuje zejména v oblasti lidských práv a základních svobod (hlava druhá Listiny); v oblasti práv hospodářských, sociálních a kulturních je však třeba přihlédnout právě k čl. 41 odst. 1 Listiny otevírajícímu široký prostor pro zákonodárce při volbě nejrůznějších řešení. Vzhledem k čl. 41 odst. 1 Listiny nemusí být zákonná úprava v přísném vztahu proporcionality k cíli, který je regulací sledován, tj. nemusí jít o opatření v demokratické společnosti nezbytné, jako je tomu například u jiných práv, jichž se lze dovolávat přímo z Listiny (srov. však např. čl. 27 odst. 1, 2 a 3 Listiny a práva tam uvedená, jež nejsou článkem 41 odst. 1 limitována). Testem ústavnosti v tomto smyslu projde taková zákonná úprava, u níž lze zjistit sledování nějakého legitimního cíle a která tak činí způsobem, jejž si lze představit jako rozumný prostředek k jeho dosažení, byť nemusí jít o prostředek nejlepší, nejvhodnější, nejúčinnější či nejmoudřejší [nález sp. zn. Pl. ÚS 83/06 ze dne 12. 3. 2008 (N 55/48 SbNU 629; 116/2008 Sb.)]. Jinými slovy řečeno, ustanovení čl. 28 Listiny je tak primárně vydáno zákonodárci k tomu, aby je naplnil konkrétním obsahem (srov. i druhou větu samotného ustanovení, která odkazuje na podrobnosti stanovené běžným zákonem). Sociální a hospodářská práva, k nimž se řadí i právo na odměnu za práci a uspokojivé pracovní podmínky, se liší od klasických základních práv v tom, že neexistují jako a priori neomezená základní práva, která mohou být zákonodárcem omezována pouze z důvodů předvídaných v Listině, ale naopak zákonodárce jim dává příslušný obsah a rozsah. (50) V případě hospodářských a sociálních práv proto ústavní garance představují ústavně zaručenou ochranu institucí (zaměstnání, mzda, sociální zabezpečení, rodina, rodičovství atd.), nikoliv ochranu konkrétních veřejných subjektivních práv. Jako kritéria ústavního přezkumu mohou proto sloužit pouze tam, kde by zákonodárce ústavní ochranu těchto institucí zcela ignoroval či negoval. Totéž platí i ve vztahu k interpretaci zákonů obsahujících úpravu těchto institucí. Pokud obecné soudy takový zákon interpretují a aplikují, je jejich činnost z hlediska ústavního kontrolovatelná jen z pohledu možného výkonu libovůle, nikoliv však z pohledu samotného čl. 28 Listiny. Konkretizace hospodářských a sociálních práv náleží jen zákonodárci, nikoliv Ústavnímu soudu [usnesení sp. zn. II. ÚS 1372/07 ze dne 19. 6. 2007 (ve SbNU nepublikováno); srov. dále nález sp. zn. Pl. ÚS 8/07 ze dne 23. 3. 2010 (vyhlášen pod č. 135/2010 Sb.); nález sp. zn. Pl. ÚS 2/08 ze dne 23. 4. 2008 (N 73/49 SbNU 85; 166/2008 Sb.) aj.].".

23. Ústavní soud v kontextu navrhovatelem zmiňovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 37/93 s odvoláním na nález Ústavního soudu ČSFR sp. zn. Pl. ÚS 22/92 připomíná, »že na výtku stěžovatele v tomto ohledu plně dopadá právní názor vyjádřený v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 4/95 (Sbírka rozhodnutí, svazek 3, nález č. 29; vyhlášen pod č. 168/1995 Sb.), dle něhož „nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity, zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti". Ústavní soud zastává stanovisko, dle něhož rovnost je kategorií relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech je třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoli právo, přičemž určitá zákonná úprava, jež zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě bez dalšího označena za porušení principu rovnosti. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti (srov. nález ve věci sp. zn. Pl. ÚS 15/02, Sbírka rozhodnutí, svazek 29, nález č. 11; vyhlášen pod č. 40/2003 Sb.).«. [srov. nález Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2004 sp. zn. III. ÚS 288/04 (N 132/34 SbNU 331)].

24. Ústavní soud se podrobně zabýval problematikou nerovnosti v nálezu ze dne 18. srpna 2004 sp. zn. Pl. ÚS 7/03 (N 113/34 SbNU 165; 512/2004 Sb.). Zde mj. uvedl: »Ústavní soud se komplexně zabýval otázkou rovnosti v rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 33/96, Sbírka rozhodnutí, svazek 8, nález č. 67; vyhlášen pod č. 185/1997 Sb. (z rozhodnutí dalších pak zejména nález sp. zn. Pl. ÚS 4/99, Sbírka rozhodnutí, svazek 14, nález č. 93, vyhlášen pod č. 192/1999 Sb.). Ztotožnil se [a to zejména v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 16/93 (viz výše), sp. zn. Pl. ÚS 36/93 (Sbírka rozhodnutí, svazek 1, nález č. 24; vyhlášen pod č. 132/1994 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 5/95 (Sbírka rozhodnutí, svazek 4, nález č. 74; vyhlášen pod č. 6/1996 Sb.) a sp. zn. Pl. ÚS 9/95 (Sbírka rozhodnutí, svazek 5, nález č. 16; vyhlášen

pod č. 107/1996 Sb.)] s chápáním ústavního principu rovnosti, jak byl vyjádřen Ústavním soudem ČSFR (nález sp. zn. Pl. ÚS 22/92, Sbírka usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR, nález č. 11): „Je věcí státu, aby v zájmu zabezpečení svých funkcí rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné. Ani zde však nemůže postupovat libovolně ... Pokud zákon určuje prospěch jedné skupiny a zároveň tím stanoví neúměrné povinnosti jiné, může se tak stát jenom na základě odvolání se na veřejné hodnoty.". Ústavní soud tímto odmítl absolutní chápání principu rovnosti, přičemž dále konstatoval: „rovnost občanů nelze chápat jako kategorii abstraktní, nýbrž jako rovnost relativní, jak ji mají na mysli všechny moderní ústavy" [sp. zn. Pl. ÚS 36/93 (viz výše)]. Obsah principu rovnosti tím posunul do oblasti ústavněprávní akceptovatelnosti hledisek odlišování subjektů a práv. Hledisko první, jež lze označit termínem neakcesorické nerovnosti, vymezil tedy vyloučením libovůle (svévole) při daném odlišování. Hledisko druhé vyplývá z právního názoru vyjádřeného v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 4/95 (Sbírka rozhodnutí, svazek 3, nález č. 29; vyhlášen pod č. 168/1995 Sb.): „nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity, zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti. To se zpravidla děje tehdy, je-li s porušením rovnosti spojeno i porušení jiného základního práva ..." [shodně sp. zn. Pl. ÚS 5/95 (viz výše)]. Hlediskem druhým při posuzování protiústavnosti právního předpisu zakládajícího nerovnost je touto nerovností založené dotčení některého ze základních práv a svobod (nerovnost akcesorická).«.

25. V nyní posuzované věci se tak Ústavní soud poté, kdy shledal, že vytváření materiálních podmínek příslušníků bezpečnostních sborů je ponecháno v pravomoci zákonodárce, zaměřil na otázku, zda napadené ustanovení zákona zakládá nerovnost, případně zda je či není projevem jeho libovůle nebo zjevně iracionálního chování zákonodárce. Ústavní soud vzal při posouzení věci v úvahu i důvodovou zprávu k zákonu č. 361/2003 Sb., podle které „navržená právní úprava posílí sociální jistoty příslušníků bezpečnostních sborů. Očekává se od ní, že přinese stabilizaci příslušníků těchto sborů a v důsledku toho i snížení výdajů bezpečnostních sborů na poskytování základní výstroje a na odbornou přípravu nových příslušníků. V souvislosti s přijetím návrhu zákona se předpokládají i úspory spojené se snížením administrativní náročnosti rozhodování ve věcech služebního poměru, s racionalizací struktury jednotlivých bezpečnostních sborů apod.".

26. Argument, že napadené ustanovení je nespravedlivé a zakládá nerovnost mezi jednotlivými příslušníky bezpečnostních sborů podle toho, kolik kdo z nich odslouží hodin přesčas, neobstojí. Před zákonem mají v zásadě všichni příslušníci bezpečnostních složek po novele provedené zákonem č. 530/2005 Sb. rovné postavení, k nerovnosti např. z důvodu diskriminace by mohlo dojít až v konkrétních případech, kdyby třeba tentýž velitel přiděloval dvěma příslušníkům přesčasové služby diametrálně odlišně co do počtu odsloužených hodin.

27. Napadené ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., nelze posuzovat izolovaně od celého zákona. Napadené ustanovení vychází ze zásady *do ut facias*. Již při projednávání zákona č. 361/2003 Sb. na 10. schůzi Senátu dne 10. září 2003 podle příslušného těsnopiseckého záznamu místopředseda vlády Stanislav Gross tuto ideu zákona vyjádřil takto: „Jinými slovy, tento zákon nezná příplatek za službu přesčas, nezná příplatek za službu v noci, v neděli, v sobotu, ve svátek a za dělenou směnu. Pokud prostě někdo chce sloužit u bezpečnostních sborů, má tedy solidní ohodnocení, ... ale zároveň to znamená, že on do služby bude muset vložit hodně ze svých práv, případně ze svého soukromého života.".

28. Ústavní soud se podrobně zabýval porovnáním odměňování různých profesních skupin ve svém nálezu ze dne 28. června 2011 sp. zn. Pl. ÚS 17/10 (232/2011 Sb.). K tomu je třeba dodat, že v roce 2009 činila průměrná mzda v České republice 23 598 Kč měsíčně, u státních zaměstnanců celkem 24 994 Kč měsíčně, ve zdravotnictví 26 879 Kč měsíčně, u bezpečnostních sborů pak 33 313 Kč měsíčně a pouze u ústředních orgánů státní správy více, tj. 34 136 Kč měsíčně. Z uvedených údajů je zřejmé, že odměňování bezpečnostních sborů se i s ohledem na náročnost jejich práce ocitlo vysoce nad průměrem ve vztahu k odměňování státních zaměstnanců celkem, přičemž se to týkalo případně i těch příslušníků bezpečnostních sborů, kteří neodsloužili ani limit 150 přesčasových hodin v kalendářním roce.

29. Ústavní soud dovozuje, že i částí poslanců ze skupiny poslanců, která je navrhovatelem, v rámci návrhu zákona v letech 2008–2009 zamýšlené novelizované znění napadeného ustanovení v podobě zmiňované v bodu 14 tohoto nálezu by plně nevyhovělo představám navrhovatele, pokud jde o jím tvrzenou nerovnost ve vztahu k zaměstnancům v režimu zákoníku práce. Nutno dodat, že ani zákoník práce není jednotnou právní úpravou pro všechny kategorie zaměstnanců a zaměstnavatelů. Z povahy profese vyplývá, že v případě bezpečnostních sborů by nastolení režimu zákoníku práce ve svých důsledcích ochromilo chod těchto sborů, a proto jak historicky, tak z pohledu komparatistiky bývá právní úprava poměrů příslušníků těchto sborů tradičně a pochopitelně samostatná a specifická.

30. Srovnání, které navrhovatel přináší ve vztahu k přesčasům zaměstnanců v režimu zákoníku práce, postrádá připomenutí důležitých, synallagmaticky v platném znění zákona č. 361/2003 Sb. oproti zákoníku práce zakotvených institutů, a to odchodného a výsluhového příspěvku. V pozici ministra vlády František Bublan na 8. schůzi Senátu konané dne 30. listopadu 2005 při projednávání novely, tj. zákona č. 530/2005 Sb. mj. uvedl, že „v oblasti odměňování návrh stanovuje růst služebního příjmu tak, aby odpovídal růstu platu ostatních kategorií státních zaměstnanců ve veřejné správě. Další úspora, která byla také trnem v oku, došlo k ní v oblasti odchodného a v oblasti výsluhového příspěvku. Výše odchodného se snížila z osminásobku na šestinásobek měsíčního služebního příjmu ... Křivka výsluhového příspěvku byla změněna ve sněmovně, a sice takovým způsobem, že nemá stoupající tendenci, naopak nejvyšší nárůst – tříprocentní – je mezi 15. až 20. rokem služby, potom dalších pět let se to snižuje na dvě procenta nárůstu a posledních pět let na jedno procento. Já jsem zpočátku měl s tímto návrhem trošku problém, nakonec po diskusi i s policejním prezidentem jsem na to přistoupil, protože se mi to zdá výhodnější zrovna pro tuto dobu. My potřebujeme, aby policisté v produktivním věku, kteří teď jsou trošku nalomeni, zda zůstat ve službě či nikoliv, aby byli nějakým způsobem motivováni. A to se jedná o lidi, kteří už mají odslouženo třeba 15 nebo i více let. Já jsem se s takto opačnou křivkou ztotožnil a docela se mně i osobně zalíbila, že by mohla být takovým motivačním prvkem.“.

31. Ústavní soud neshledal ani projev libovůle zákonodárce při přijetí platného znění ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé zákona č. 361/2003 Sb. Dospěl k závěru, že by zrušením napadeného ustanovení vybočil z principu minimalizace zásahu. V nálezu ze dne 16. října 2007 sp. zn. Pl. ÚS 53/04 (N 160/47 SbNU 111; 341/2007 Sb.) Ústavní soud ostatně vyslovil, že „v oblasti práv hospodářských, sociálních, kulturních a menšinových, v nichž je stát začasto povinován k aktivním zásahům, ... disponuje zákonodárce logicky mnohem větším prostorem k uplatnění své představy o přípustných mezích faktické nerovnosti uvnitř ní. Volí proto preferenční zacházení mnohem častěji.“.

32. Namítá-li navrhovatel konečně porušování Evropské sociální charty, pak Ústavní soud konstatuje, že daná problematika ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., nebyla předmětem dotazů pro pravidelné zprávy České republiky o plnění Evropské sociální charty předkládané vládou České republiky orgánům Rady Evropy. Ústavní soud vzal v úvahu okolnost, že Česká republika je vázána Evropskou sociální chartou, jakožto ratifikovanou mezinárodní smlouvou. Při posuzování této věci vzal na vědomí i rozhodnutí Výboru pro sociální práva, a to o stížnosti Evropské rady policejních odborů proti Francii (stížnost č. 38/2006) či Evropské rady policejních odborů proti Portugalsku (stížnost č. 37/2006), ač navrhovatel těmito rozhodnutími v návrhu neargumentoval. V nyní posuzované věci se nejedná o konkrétní kontrolu norem, v případech projednávaných Výborem pro sociální práva byl účastníkem řízení zcela odlišný navrhovatel, který proti České republice k Výboru pro sociální práva stížnost nepodal. Ústavnímu soudu nepřísluší posuzovat poměry policistů v jiných smluvních státech Evropské sociální charty a zabývat se širšími konsekvencemi odměňování policistů ve Francii či Portugalsku ani jakkoliv hodnotit rozhodnutí Výboru pro sociální práva. Ústavní soud pak v rámci jemu svěřené kompetence z důvodů uvedených shora uzavírá, že neshledal ani rozpor napadené právní úpravy s Evropskou sociální chartou, resp. jejím ustanovením čl. 4 odst. 2, a to proto – jak bylo vyloženo shora – že odměny za přesčasovou práci v rozsahu 150 hodin ročně byly zahrnuty, resp. zohledněny v základním platu příslušníků bezpečnostních sborů.

33. Z obdobných důvodů neshledal Ústavní soud protiústavním ani ustanovení § 112 odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb., které zní: „Příslušníkovi, který nevykonával službu proto, že na jeho obvyklý den výkonu služby připadl svátek, se služební příjem nekrátí.". Nepřikývl přitom ani argumentu navrhovatele, že „desetiprocentní navýšení základního tarifu ve smyslu § 114 zákona č. 361/2003 Sb. není adekvátní náhradou s ohledem na dvanáct svátků, za něž by mělo být poskytováno placené volno.". I v tomto případě zákonodárce nepostupoval iracionálně a Ústavní soud neshledal zákonodárcovu libovůli.

34. Pokud jde o právní úpravu odměňování příslušníků bezpečnostních sborů v obecné rovině, připomíná Ústavní soud, že je především na zákonodárci a orgánech moci výkonné, aby navrhli a přijali podle dané situace a možností takovou právní úpravu, která by umožňovala zajištění řádného chodu těchto složek, jakož i jejich materiálního zabezpečení.

VI.
Závěr

35. Ústavní soud na základě výše uvedeného shledal, že napadená ustanovení § 112 odst. 2 věty prvé zákona č. 361/2003 Sb., ve znění zákona č. 530/2005 Sb., a § 112 odst. 4 zákona č. 361/2003 Sb. nejsou v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, a návrh proto podle ustanovení § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu zamítl.

Předseda Ústavního soudu:
JUDr. **Rychetský** v. r.

Odlišná stanoviska podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zaujali k rozhodnutí pléna soudci Vlasta Formánková, Pavel Holländer, Jan Musil, Eliška Wagnerová a částečně k jeho odůvodnění soudce Stanislav Balík.

ISSN 1211-1244

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce**: Ministerstvo vnitra, nám. Hrdinů 1634/3, pošt. schr. 155/SB, 140 21 Praha 4, telefon: 974 817 289, fax: 974 816 871 – **Administrace**: písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Pány 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 175, e-mail: sbirky@moraviapress.cz. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku z předcházejícího roku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2012 činí 6 000,– Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce**: MORAVIAPRESS, a. s., U Pány 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné a objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 175, objednávky-knihkupci – 516 205 177, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna**: www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej – Benešov**: Oldřich HAAGER, Masarykovo nám. 231; **Brno**: Ing. Jiří Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14; **České Budějovice**: SEVT, a. s., Česká 3, tel.: 387 319 045; **Cheb**: EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov**: DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň**: Knihařství – Přibíková, J. Švermy 14; **Kladno**: eL VaN, Ke Stadionu 1953, tel.: 312 248 323; **Klatovy**: Krameriovo knihkupectví, nám. Míru 169; **Liberec**: Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Litoměřice**: Jaroslav Tvrdík, Štursova 10, tel.: 416 732 135, fax: 416 734 875; **Olomouc**: Knihkupectví ANAG, Ostružnická 8, Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Tycho, Ostružnická 3; **Ostrava**: LIBREX, Nádražní 14, SEVT, a. s., Denisova 1; **Otrokovice**: Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice**: LEJHANEC, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň**: Typos, tiskařské závody s. r. o., Úslavská 2, EDICUM, Bačická 15, Technické normy, Na Roudné 5, Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 1**: NEOLUXOR, Na Poříčí 25, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, NEOLUXOR s. r. o., Václavské nám. 41, Právnické a ekonomické knihkupectví, Elišky Krásnohorské 14, tel.: 224 813 548; **Praha 6**: PPP – Staňková Isabela, Puškinovo nám. 17, PERIODIKA, Komornická 6; **Praha 9**: Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362, po – pá 7 – 12 hod., tel.: 286 888 382, e-mail: tiskovy.servis@top-dodavatel.cz, DOVOZ TISKU SUWECO CZ, Klečákova 347; **Praha 10**: BMSS START, s. r. o., Vinohradská 190, MONITOR CZ, s. r. o., Třebohostická 5, tel.: 283 872 605; **Přerov**: Odborné knihkupectví, Bartošova 9, Jana Honková-YAHO-i-centrum, Komenského 38; **Sokolov**: KAMA, Kalousek Milan, K. H. Borovského 22, tel./fax: 352 605 959; **Tábor**: Milada Šimonová – EMU, Zavadilská 786; **Teplice**: Knihkupectví L & N, Kapelní 4; **Ústí nad Labem**: PNS Grosso s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 259 032, fax: 475 259 029, Kartoon, s. r. o., Solvayova 1597/3, Vazby a doplňování Sbírek zákonů včetně dopravy zdarma, tel.+fax: 475 501 773, www.kartoon.cz, e-mail: kartoon@kartoon.cz; **Zábřeh**: Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45; **Žatec**: Jindřich Procházka, Bezděkov 89 – Vazby Sbírek, tel.: 415 712 904. **Distribuční podmínky předplatného**: jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklamace**: informace na tel. čísle 516 205 175. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnická osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.